

Yleistäminen

Pieni opas käyttäytymisen yleistämisestä

www.perroscent.fi

01

Kyllä se kotona osaa!

02

Yleistäminen, latenssi

03

Miten ympäristö vaikuttaa?

04

Käytännön ohjeita

05

Yhteenveto

Miksi koira ei tee parasta suoritustaan uudessa ympäristössä, etsintä / treenipaikassa?

“Kyllä se kotona osaa.”

Moni koira osaa tehtävän tutussa ympäristössä - mutta osaaminen ei automaattisesti siirry uuteen paikkaan.

Oppimista tapahtuu aina, myös siellä uudessa ympäristössä. Kun ympäristö muuttuu, osa tehtävästä muuttuu samalla. Ja uuteen ympäristöön täytyy sopeutua - aluksi.

Mitä uudessa ympäristössä sitten tapahtuu?

Ennen kuin (etsintä)tehtävä edes alkaa, koira:

- haistelee ja kartoittaa hajumaailmaa uudessa kohteessa, ympäristössä
- tarkkailee ääniä ja liikettä - tekee riskikartoituksen
- arvioi turvallisuutta
- koettaa säädellä tunnetilaansa
- pohtii, mitä täällä on tarkoitus tehdä

Mitä yleistäminen tarkoittaa?

Yleistäminen tarkoittaa sitä, että koira alkaa ymmärtää, että samaa tehtävää tehdään erilaisissa tilanteissa, ympäristöissä, paikoissa, erilaisessa säässä, äänimailmoissa, hajuilmapiireissä jne.

Tämä vaihe ei tapahdu itsestään.

Yleistäminen vaatii että ihminen mahdollistaa:

- toistot
- erilaiset ympäristöt
- onnistumiset erilaisissa tilanteissa

Mikä on latenssi?

Latenssi = aika vihjeen ja toiminnan / käyttäytymisen alkamisen välillä.

Jos latenssi (aika) alkaa kasvaa ja koira reagoi hitaammin kuin kotona tai tutussa paikassa, se kertoo usein:

- tehtävän epävarmuudesta
- ympäristön kuormituksesta
- keskeneräisestä oppimisprosessista (puutteelliset taidot tai yleistäminen)

Ympäristö lisää tehtävän vaikeutta

Tehtävän kokonaisuus muodostuu kahdesta asiasta:

- Tehtävän vaikeus
- Ympäristön vaikeus

Kun ympäristö vaikeutuu, kokonaiskuormitus kasvaa.

Tästä johtuen uusissa tilanteissa, paikoissa:

- joustetaan / lasketaan kriteerejä
- annetaan aikaa koiralle sopeutua uuteen tilanteeseen
- ei lisätä kuormaa ohjaajan epävarmuudella (aikapaine, sokkokätköt)
- palkataan aluksi jatkuvalla palkkauksella (jokaisesta toistosta vahviste)

Hajutyöskentelyssä erityisesti

Tehtävä alkaa jo ennen etsintää. Uusi kokemus alkaa jo autolta, josta koira saapuu uuteen ympäristöön tai tilaan. Siellä on uusi hajumaailma, uudet äänet, uudet rakenteet. Kohdehajulle pääseminen ottaa siis aikaa ja adaptoitumista. Osalle kohdehaju on iso vihje, toisille se on tietyt varusteet tai sanalliset vihjeet.

Ennen rutiniinien syntymistä, asioita on harjoiteltava (ja yleistettävä). Jos kuormittumista tapahtuu jo siirtymien aikana, itse etsintä ei voi olla paras mahdollinen suoritus.

Sopeutuminen on osa suoritusta.

Käytännön ohje uudessa ympäristössä

Kun menette uuteen paikkaan:

- Varaa aikaa ympäristöön tutustumiseen - rauhallinen ulkoilu haistellen ennen harjoitteita voi auttaa
- Pidä ensimmäiset toistot helppoina (voit aloittaa pyytämällä koira istumaan (jos tämä varma käyttäytyminen) ja tarjota vahvisteita tästä tehtävästä). Tällöin koira tietää, että kyllä, täälläkin ympäristössä vahvisteita on saatavilla.
- Tarkkaile latenssia, koiran tunnetilaa ja omaa tunnetilaasi
- Rakenna harjoitus niin, että onnistutte (laske kriteereitä erityisesti ensimmäiselle suoritukselle, helpota tehtävää tai tee niin helppo tehtävä, josta tiedät varmaksi, että koira sen osaa)
- Nosta tehtävän vaikeustaso vasta, kun koira on rento ja jaksamista on riittävästi uusien tehtävien harjoitteluun
- Tee suunnitelma miten toimit uudessa paikassa ja mitä siellä harjoittelet. Pysy siinä, älä ahnehdi liikaa ja ole valmis tekemään asioita toisin, jos suunnitelma ei toteudu. Keskeytä, jos se on tarpeen.
- Pysy itse rentona ja opettele uusia asioita levänneenä ja palautuneena. Syö, juo, ole armollinen - itsellesi ja koiralle.
- Vaikka koira osaisi tehdä palkattomuusharjoitteita tutussa tilassa, sopeuta koira "palkattomuuden" ajatukseen uusissa paikoissa vähitellen. Tämäkin vaihe tarvitsee toistoja ja erilaisia ympäristöjä tullakseen vahvaksi.

Yhteenveto

Koira ei ole kone, joka siirtää suorituksen kuin suorituksen paikasta toiseen. Yleistäminen on osa koulutusprosessia.

Paras suoritus syntyy, kun koira:

- on ehtinyt sopeutua
- ymmärtää tilanteen ja sille annetun tehtävän
- tunnistaa vihjeen ja reagoi siihen nopeasti
- työskentelee tehtävään sopivassa tunnetilassa - tunne ennen tekniikkaa.

Haluatko syventää osaamistasi aiheesta?

Lisätietoa löydät esimerkiksi:

- Karen Pryor – Don't Shoot the Dog -kirja
- Susan Garrett – ärsykekontrolli ja vihjeen selkeys
- Bob Bailey – stimulus control -kriteerit
- Steve White – 20x20x20-ajattelu

Aiheeseen liittyviä käsitteitä:

ärsykekontrolli, yleistäminen, latenssi, vahvistehistoria

Perro Scent

scentwork
that makes sense

